

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Sectio I. Vtrum detur omnium rerum aliquis finis vltimus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

Prior illa consideratio vniuersalissima complectitur principia totius moralitatis quadruplici disputatione. Prima est de principio finali omnium actuum hominis, quod est beatitudo. Secunda, de principio directiuo. Tertia, de principio materiali. Quarta, de principio formali & quidditatio.

DISPUTATIO PRIMA.

De principio finali actuum humanorum, sine de beatitudine supernaturali. S. Thom. à quaest. 1. ad 6.

Rimam igitur omnium in humana vita, esse debere (finis) considerationem, recte monet Basilus magnus, oratione de legendis gentiliū libris, quia scilicet, vt verè tradit Philosophus lib. 7. Ethic. c. 8. *Finis principium est in practicis*, neque aliter se habet ad actiones, quam in mathematicis propositiones vniuersales, quas vocant hypotheses, & in aliis scientiis principia vniuersalissima per se nota, quibus subiacet, nulla sit amplius scientia. In hac ergo beatitudinis totius notitia, primum sit scire id illius existentiam secundò, quidditatem. Tertiò, complementa accidentalitatis. Quartò, proprietates, vt ex iis constet esse beatitudinem propositam, & possibilem homini, deinde quid illa sit, postremò quanta & qualis sit.

QVÆSTIO I.

De existentia supernaturalis beatitudinis, prout est finis vltimus actuum humanorum.

S. Thom. q. 1.

Persuasio animi certa & fixa, quod post hanc vitam detur beata vita bonorum omnium finis & cumulus, & satietas gaudiorum, primum est rudimentum Fidei, & totius honesti basis, vnde inductionem illam animi minime nutantem & dubiam, appellat eleganter Tertullianus in fine Apologetici, *certam fidei & virtutum omnium Anchoram, in qua obsistat & procellas & fluctus*, vt ergo illam planè cuilibet persuadeam existentiam probo vltimi finis & beatitudinis tria, probans. 1. Finem illum omnino esse. 2. Vnicum illum esse. 3. De influxu eius in omnes humanos actus.

SECTIO I.

Verum rerum omnium sit reuera finis aliquis vltimus. S. Thom. art. 4.

Quid sit finis.

Certum est primò, finem communiter vocari bonum quod sic causat in voluntate amorem sui, vt propter illud assequendum fiat aliquid, ideoque res quæ finaliter causat, est bonum; principium quo causat, est bonitas quæ posita cognitione voluntatem allicit; causalitas primaria est amor, id quod causatur à fine, sunt media & ipsæmet finis prout est vltimus in exequutione, media enim vocantur, ea quæ amantur à voluntate, quia per ea obtinetur finis.

Quotuplex finis.

Certum est secundò, finem alium appellari simpliciter vltimum, alium vltimum secundum quid; finis simpliciter vltimus dicitur, bonum illud plenissimum, quo obtento nihil sit quod vltra possimus desiderare, vel certè illud bonum propter quod omnia debent expeti, ipsum autem propter se tantum: ita enim traditur 1. Ethic. c. 7. & eleganter Aug. l. 19. Ciuit. c. 1. *Finem boni nostri dicimus, id propter quod expetenda sunt cetera, ipsum autem propter se ipsum*, vnde à Philosopho 7. Ethic. vocatur principium ad quod intuentes vnumquodque bonum aut malum dicimus. Finis secundum quid vltimus est is, qui in aliqua certa serie actionum,

propter se ipsum tantum expetitur, & cetera propter ipsum, vt v.g. sanitas potest quidem expeti propter aliud, sed tamen in toto negotio medicina, propter ipsam omnia fiunt, & ipsa expetitur propter se. Differunt ergo hi fines, quod primus nunquam possit esse medium, & semper debeat esse finis, alter neque sit semper finis, & sæpè debeat esse medium. Hoc posito

Cum quaeritur, vtrum omnia creata finem habeant omnino vltimum, quem expetere propter se debeant, & alia omnia propter ipsum: duplex potest esse sententia quaestio. Primò, vtrum seclusa Dei ordinatione certum sit dari finem vltimum naturalem omnium rerum. Secundò, vtrum saltem ex Dei ordinatione certum sit dari finem supernaturalem hominis qui sit vera eius & perfecta beatitudo.

§. I.

Verum rerum omnium creaturarum demonstretur dari ex natura rei finem aliquem vltimum naturalem.

Ratio dubit. est primò, quia nulla ratio probat existentiam finis, qui non possit expeti propter aliud, rationes enim quæ afferri solent demonstrant duntaxat necessitatem finis vltimi secundum quid, qui scilicet in singulis actionibus non expetatur propter aliud, sed propter se ipsum, ergo non demonstratur existentia finis vltimi.

Triplex dubitatio.

Secundò, finis simpliciter vltimus, si daretur ex rei natura, sequeretur quod Deus nihil operari posset nisi propter se ipsum; si enim opera sua ordinat ad alios fines, iam ipse definit esse illorum finis sed Deus à creata bonitate potest moueri, quia illa est aliquid expetibile, neque probari potest quod motuum omnium actuum diuinorum semper est bonitas increata, ergo non datur ex naturæ finis simpliciter vltimus.

Tertiò, si datur aliquis huiusmodi finis, ille debet esse vnicus, quod tamen constat esse falsum, quia varios sibi fines proponere quisque potest. Deinde ille finis deberet causare omnes actus voluntatis, propter illum enim expeterentur omnia, sed constat nihil omnino esse propter quod voluntas omnia expetatur; peccata enim quomodo expetuntur propter beatitudinem?

Dico primò, datur rerum omnium creaturarum finis aliquis simpliciter vltimus qui seclusa Dei ordinatione ex natura rei sit summum earum bonum, & beatitudo cuius illæ capaces sunt.

Affertio affirmatio.

Ratio vniuersum est, quia in finibus ad quos ex natura sua res creatæ subordinantur, progressus in infinitum non potest dari, ergo datur finis simpliciter vltimus, quo obtento non possit aliquid vltra desiderari. Solum antecedens eget probatione, quam video non esse facilem, omnia enim quibus probatur impossibilitas infiniti huius progressus, vix sunt efficacia.

Probari tamen primò potest ratione, quæ vtitur Philosophus 8. Physicorum quæ sic habet implicat dari progressum infinitum in causis essentialiter, & per se subordinatis, sed causæ finales sunt essentialiter & per se subordinatæ, nam illæ à Philosopho vocantur causæ subordinatæ per se ac essentialiter, quarum vna non potest causare nisi omnes causent, ita vt posteriores non causent nisi actu moueantur ab omnibus prioribus. Huiusmodi autem sine dubio sunt fines subordinati; fines enim medij, cum sint vera media, non causant actu, nisi actu causentur à fine, & nisi finis actu cum illis causet mouendo voluntatem, ergo

Implicat progressum infinitum in finibus. Prima ratio.

in finibus implicat infinitus progressus. Maiorem probat Philosophus, quia in causis per se subordinatis virtus causatiua deriuatur actu à prioribus ad posteriores; posteriores enim (vt dixi) non causant nisi moueantur ab omnibus prioribus, sed si priores illæ sint infinitæ, implicat vt deriuetur ab illis virtus in causas posteriores, alioqui exhauriretur infinitum, ergo in causis per se subordinatis implicat infinitus progressus. Confirm. quia fines subordinati non possunt causare, nisi cognoscantur, causant enim per amorem sui, sed neque simul, neque successiue cognoscere possunt à nobis fines infiniti, ergo fines subordinati non possunt esse infiniti.

Secunda
ratio,

Secundò, argumentor ex eodem Philosopho, 1. *Ethicor. c. 2. Vanus (inquit) & inanis esset appetitus, si daretur in finibus progressus in infinitum*, vnde sic licet ratiocinari, si rationabiliter ex natura rei ordinatæ sunt creaturæ, necesse est vt adipisci possint quietem appetitus, adeò vt nihil ea obrepta possint vltra desiderare: sed si detur in finibus progressus ille infinitus, nunquā poterit creatura quietem appetitus assequi; vltimus enim finis dicitur is qui sic satiat appetitum vt in eo quiescat vltimò, cum sit terminus & cessatio desideriorum, & obiectum gaudij ac fruitionis, ergo datur vltimus finis, si creaturæ rationabiliter ex natura sua ordinatæ sunt. Prob. maior vt homo rationabiliter ordinatus sit debet adipisci posse id quod appetit, & peruenire ad id quod tendit per omnes suas appetitiones, sed per omnes suas appetitiones tendit in quietem perfectam; desiderio enim respondet gaudium, quod est quies in bono adepto, ergo vt creatura sit rationabiliter ordinata, debet posse adipisci quietem appetitus, ergo ex natura rei datur finis vltimus.

Tertia
ratio.

Tertiò, est etiam optima Sancti Thomæ ratio hinc art. 4. in omnibus quæ habent ordinem, sublato primo auferuntur omnia quæ sunt ad primum, id est, quæ respiciunt primum, & ab ipso pendent, sed ordo intentionis & ordo executionis, est ad aliquid quod est primum in intentione, vltimum verò in executione, nam in ordine intentionis finis est primus, qui est vltimus in executione, in ordine autem executionis primum est primum medium, quod est vltimum in intentione: cum enim consultamus, semper ordinur à fine, & desinimus in primo medio, cum exequimur, ordinur à primo medio, & desinimus in ipso fine, ergo sublato fine vltimo, & consequenter primo medio, auferitur ordo intentionis, & ordo executionis, id est, neque possumus consultare, neque possumus exequi.

Eualio.

Neque dicas eo argumento probari tantum quod singularum actionum datur finis vltimus qui non possit in tali serie appeti propter aliud: non probari autem quod detur aliquis finis qui non possit expeti propter aliud.

Contra enim insto, tam est absurdum non dari aliquem finem totius vitæ quàm singularum actionum ex quibus componitur vita, sed ratio adducta de ordine intentionis & executionis probat dari finem aliquem singularum actionum ergo datur etiam aliquis finis totius vitæ. Maior euident est, quia tam est absurdum neminem consultare posse de tota vita, quàm de aliqua singulari actione.

Solutio
dubitationum.

Ad primam Resp. satis demonstratam esse necessitatem finis qui non sit tantum secundum quid vltimus, sed etiam qui sit vltimus simpliciter; triplex enim ratio quam attuli efficaciter id probat.

Ad secundam Resp. satis etiam probatum esse in tractat. de voluntate Dei quod sit impossibile vt Deus in operibus suis alium finem vltimò spectet quàm gloriam suam. Alioqui actus diuinus verè penderet à bonitate creata, & per eam causaretur quod non im-

pedit quin Deus spectet etiam bonitatem creatam, tanquam obiectum terminatiuum, sed obiectum motiui nullum habere potest extra se.

Ad tertiam Responso patebit ex dicendis sect. 2. & 3.

S. II.

Utrum detur finis aliquis supernaturalis hominis, siue utrum sit Paradisus aliquis, & beatitudo.

Dixi nullam esse creaturam cuius ex natura rei non sit finis aliquis vltimus, propter quem illa tota sit, & propter quem esse debeant omnes eius actus, & appetitus: nunc de supernaturali fine qui sit paradisi, & beatitudo ad quam contendere homo debeat, ad quam aspirare ac peruenire possit, quaestio esse vix potest. Quia inter Christianos notius nihil est, nihil magis indubitatum: sed non inutile tamen erit, infigere hoc altius animo, ac sibi prorsus persuadere, esse alteram vitam in qua promissæ ac paratæ nos coronæ maneant.

Ratio tamen dubit. esse potest primò, quia nullus est finis vltimus hominis qui non cognoscatur naturaliter, sed quidquid naturaliter cognoscitur non est supernaturale, ergo nullus datur finis hominis qui sit supernaturalis.

Secundò, quidquid naturaliter appetitur est naturale homini, sed beatitudo naturaliter à quolibet homine appetitur, ergo non est supernaturalis homini.

Dico secundò, datur ex decreto Dei libero finis vltimus supernaturalis hominis, qui est perfecta eius beatitudo, atque ita certissimum & indubitatum est dari paradysum post hanc vitam, quem obtinere in nostra est potestate.

Primò enim ita testatur Deus & omnino credi iubet ab initio ad finem Scripturarum vt rectè docet Basiliius hom. 1. in Psal. 1. Isaias sanè mirabili orationis pompâ conspicuam exhibet gloriam Ierusalem ciuitatis sanctæ; aliquando enim locum ipsum describens v. g. c. 60. *Occupabit (inquit) salus muros tuos, & portas tuas laudatio, non erit tibi amplius sol ad lucendum per dies, & c.* alias conuertitur ad beatos ciuitatis huius incolas, *Populus tuus Sion omnes iusti, in perpetuum hereditabunt terram, germen plantationis meæ, opus manus meæ ad glorificandum.* Interdum coniungens vtrumque vocabis (inquit) *ciuitatem exultationis & populum eius gaudium.* Demum vt omitam cætera quæ planè sunt mirabilia, tantæ felicitatis exaggerans magnitudinem c. 64. *A seculo non audierunt neque auribus perceperunt, non vidit Dem oculus absque te quæ preparasti expectantibus te.* Neque minus disertè alij Prophetæ quorum vaticinia omnia promissiones sunt Paradisi: *Dabo vobis (inquit Deus apud Ier. c. 3.) terram desiderabilem hereditatem præclaram.* Ezechiel c. 1. Videri imminentem caputibus sanctorum animalium trahentium curram gloriæ Domini, speciem firmamenti, & c. Quid in nouo testamento Christus per se ipsum, per Ioannem præcursores, per Apostolos crebrius prædicat, quàm appropinquare regnum cælorum? imò à beatitudinibus orditur eximium illum sermonem quem in monte habet, promittitque ibi regnum cælorum, possessionem terræ, consolationem, misericordiam, Dei visionem, statum filiorum Dei, iubet eos demum gaudere quòd merces eorum multa esset in cælo, & aliàs quod nomina eorum scripta essent in cælis. Neque verò luculentius aut asseuerantiùs de Paradiso poruit loqui Paulus, quem conspiciendum præbuerat ei Deus, vt sic eum animaret ad labores ad quos eum vocabat; aliquando enim *gloriat in spe gloriæ filiorum Dei, negat condignas esse passiones huius temporis ad futuram glo-*

Affertio
affirmans.

Scriptura.

riam, quae reuelabitur, in nobis, Dicit se in caelis conuersationem habere ac municipatum, & expectare Saluatorem qui reformabit corpus humilitatis nostrae: cupit dissolui & esse cum Christo, contemplatur non ea quae videntur, id est temporalia, sed ea quae non videntur id est aeterna, certo nouit repositam sibi esse coronam iustitiae, non solum autem sibi, sed & omnibus qui diligunt aduentum Christi: Denique negat cum Isaia uidisse oculum, audiuisse aurem, in cor ascendisse, quae repromisit Deus iis qui diligunt illum. Quero, utrum potuerit Deus dare nobis futurae beatitudinis testimonia, vel illustriora, vel certiora, omnis qui habet hanc spem in eo, sanctificet se, sicut & ipse sanctus est ut habetur 1. Ioan. c. 3.

Prima ratio ex inclinatione summae bonitatis.

Secundo, non desunt etiam rationes optimae quibus illud decretum Dei factum esse vel probemus vel coniciamus. Prima sit ea, quae petitur ex inclinatione summae bonitatis, nam efficere homines beatos, & habere filios heredes bonorum suorum in beatitudine finis est maxime conueniens Deo si sit secundum summam inclinationem & maxime connaturalem Deo, sed est iuxta illam inclinationem, quod probat, illud opus est iuxta inclinationem maxime connaturalem Deo, quod est iuxta inclinationem maxime propriam & connaturalem summae bonitati, sed decretum efficiendi homines beatos a quibus ipse cum bonis suis possideatur, est iuxta inclinationem maxime connaturalem summae bonitati, ergo est opus iuxta inclinationem maxime propriam Deo. Minor probatur nam inclinatio boni est sui diffusio, sed per dona gloriae Deus creaturae rationali se ipsum perfectissime communicat: si quidem perfectissima Dei communicatio potest esse vel naturalis, vel libera, per naturalem necessarium ad intra communicat essentiam suam totam, & attributa omnia duabus personis productis per intellectum & voluntatem. Libera potest esse vel substantialis, quae per unionem hypostaticam facta est, vel accidentalis quae fit per dona gratiae, & gloriae; Deus enim per illas perfectissimo modo participatur, quo a pura creatura participari potest, quia per visionem Deum perfectissime possidet, & eo fruatur quia hereditas eius est, ut recte differit Philo ad illud Deuteronomij, *Plantabis eos in loco hereditatis tuae firmissimo habitaculo tuo.*

Secunda ratio ex inclinatione Dei ad suam gloriam.

Altera ratio petitur ex inclinatione Dei ad suam gloriam, quam in omnibus decretis & operibus suis necessario intendit: summa enim gloria quam ex creaturis suis percipere Deus potest, est beatitudo creaturae rationalis, ergo Deus valde conuenienter illam intendit. Minor probatur, quia gloria vniuersim aliquando significat excellentiam alicuius internam vel externam, ratione cuius dignus est cognosci, amari, laudari, honorari, aliquando autem & maxime proprie significat ipsum cognosci, amari, laudari: prima vocatur gloria obiectiua, secunda est gloria formalis & propria, quae definitur clara cum laude notitia. Idcirco gloria Dei tum formalis tum obiectiua partim est interna partim externa: interna obiectiua est summa perfectio Deitatis, ob quam dignus est Deus ut ab omnibus cognoscatur, ametur, honoretur, laudetur: externa obiectiua est excellentia creaturarum, in quibus splendor emicat & radius quidam ipsius Deitatis: gloria formalis interna est cognitio, amor, & gaudium Dei de se ipso: externa est ipsa creatura Dei visio, amor, & gaudium, quatenus scilicet Deus a beatis cognoscitur perfectissime, amatur, laudatur: *Vident enim eum sicut est, cognoscitur etiam in ipsis beatis, quia facit illos sibi perfecte similes, ut postea probabitur.* Cognoscitur ex beatis, quia nullum opus est circa puras creaturas quod tantopere declaret omnia Dei attributa, potentiam, iustitiam, misericordiam, magni-

ficientiam, ut probarem si vacaret, ergo summa Dei gloria externa tum formalis, tum obiectiua est felicitas beatorum, quam propterea Deus primario in mente habuit, & propter illam extra se mundum condidit.

Ad primam Resp. nullum esse obiectum supernaturale quod saltem supposita reuelatione non possit cognosci naturaliter ut suppono ex dictis in *tractatu de Fide*, ubi fusa ista disputata sunt. Cognitionis enim naturalis & supernaturalis idem esse potest obiectum materiale quod cognoscitur, imo & idem obiectum formale in ratione rei, sed diuersum semper est obiectum formale in ratione obiecti, quia semper attingitur prout mouere potest potentiam modo indebito naturae.

Ad secundam constabit ex *quest. 4.* non posse beatitudinem supernaturalem appeti naturaliter, nisi supposita reuelatione supernaturali, quod non impedit supernaturalitatem beatitudinis, quia nullum est bonum quod non possit naturali desiderio attingi, postquam est cognitum cognitione aliqua naturali, quae sequuta est ex reuelatione.

SECTIO II.

Verum finis ille simpliciter vltimus, vnicus sit an multiplex. art. 5. 7. 8.

Ad utrum ergo vltimus aliquis finis noster, summum bonum, perfecta beatitudo, finis vltimus ad quem omnia referre, bonum quod appetere, beatitudo cui vni studere desideriis nostris omnibus debeamus: sequitur ut inquiratur nunc quomplex ille sit finis. Primo videlicet, utrum ille secundum rectam rationem, & ex rei natura non sit nisi vnus. Secundo, utrum ex libera electione hominis ille possit esse multiplex. Tercio, utrum reuera quisquis mortaliter peccat si finem suum vltimum ponat in creatura.

S. I.

Verum ex natura rei non sit nisi vnicus finis vltimus creaturae rationalis.

Ratio dubitandi est primo, quia obiectiua beatitudo quae Deus est, & beatitudo formalis quae adeptio, & possessio est Dei, sunt duo valde distincta, sed ille vterque finis est hominis, appetibilis propter se, ergo duo sunt fines hominis appetibiles propter se. Probo minorem, illa res est finis appetibilis propter se propter quam Deus ipse desideratur, sed non desideratur Deus ab homine nisi ut possidendus, ergo non solus Deus appetitur, sed possessio etiam ipsa Dei.

Secundo, si auarus non solum appetat pecuniam, sed cognitionem etiam ipsam pecuniam, duos habebit fines, homo non solum appetit Deum, sed etiam eius cognitionem, ergo duos appetit fines.

Tercio, creatura rationalis aliquid habet pro fine, quod creatura irrationalis non habet, illud non est Deus, quia certum est Deum esse finem omnis creaturae, ergo praeter Deum, aliquid aliud est finis hominis.

Dico primo, finis simpliciter vltimus hominis non est ex rei natura nisi vnus, constans ex finibus duobus inadaequatis ita inuicem connexis, ut neuter sine altero cauet, neque rationem habeat finis. Solae explicatione indiget conclusio, de qua videndi sunt S. Thomas hic *q. 2. art. 7. & q. 3. art. 1.* Vasques *disp. 15. c. 4.* quorum doctrina reuocari tota potest ad tria capita.

Primum sit, finem cuius gratia prout distinguitur a fine (cui) qui est illud subiectum cui bonum desideratur, finem (inquam) cuius gratia esse duplicem: alter est finis ut res, alter est finis ut vsus, & adeptio rei, seu possessio circa rem, ratione cuius res illa tamen si sup-

Solutio dubitationum.

Triplex dubitatio.

Conclusio.

Finis qui est duplex.